

BOEKBESPREKINGEN

Bengt Magnusson: *Tissue changes during molar tooth eruption*. 122 pag., 11 illustraties. Transactions of the Royal Schools of Dentistry, Stockholm en Umea 1968. Prijs f 8,-.

Dit proefschrift mag als voorbeeld gelden voor het rapporteren van resultaten van medisch biologisch onderzoek en de betekenis daarvan. Het werk begint met een korte bespreking van de literatuur, waarbij voor de oudere artikelen naar overzichten van andere auteurs wordt verwezen en uitsluitend het hier ter zake doende wordt aangehaald. Dit hoofdstuk wordt gevolgd door een deel waarin de histologische en histochemische onderzoeken beschreven worden en de waarnemingen aan dit materiaal. Dit geldt ook voor het tweede deel waar de autoradiografische methoden en resultaten geboekstaafd staan. Als voorbeeld voor de grondige werkwijze van de schrijver: er bestaat een geringe mogelijkheid dat van de toegediende radio-actieve precursors via faeces en urine een deel weer terugkomt in het dier door coprofagie waardoor de tijdsbepaling van de toediening onnauwkeurig wordt gemaakt. Daarom werden in iedere serie enkele niet ingespoten nestgenoten meegenomen en zo deze onzekerheid uitgesloten.

Nadat alle waarnemingen vermeld zijn volgt de discussie die wederom kort is en waarin de resultaten worden getoetst aan de literatuurgegevens, en de nieuwe elementen naar voren gebracht. De belangrijkste van deze zijn:

1. Het mucosa-epitheel groeit hier langs de tand naar beneden voordat deze is doorgebroken, d.w.z. voordat het epitheel boven de knobbel verdwenen is. Er is geen aanwijzing gevonden dat het mondepitheel een keratinelaaag vormt tegen het glazuur.
2. Ontstekingscellen in het bindweefsel werden niet waargenomen voordat tand en mondepitheel waren samengegroeid. Er waren geen aanwijzingen dat in het zich uit het tandzakje ontwikkelende periodontium structuren voorkomen die de eruptie tot stand (helpen) brengen.
3. Er zijn aanwijzingen dat wanneer een groeiende wortel en een benige wand van de crypte elkaar dicht naderen er vaatveranderingen optreden die, door vergrote permeabiliteit, vochtophoppingen tussen de vezels doen ontstaan: dit kan een van de oorzaken van tanddoorbraak zijn.

Hierdoor is het aantal der vermoede, doch onbekende, oorzaken van de tanddoorbraak met één vermeerderd.

Voor degenen die snel iets willen weten over de tanddoorbraak is lezing zeer aanbevolen.

J. Visser

Prof. Dr. Fritz Schön, Dr. Karlheinz Kimmel: *Ergonomie in der zahnärztlichen Praxis. Ein Wegweiser für den praktischen Zahnarzt*. 333 pag., 447 afb. Buch-Zeitschriften-Verlag „Die Quintessenz“, Berlin 1968. Prijs 68 DM.

De bedoeling van dit boek is de tandarts een indruk te geven van de noodzaak de praktijkinrichting en de praktijkorganisatie volgens wetenschappelijk doordachte en praktisch beproefde beginselen op te bouwen; de toepassing dus van de ergonomie in de tandheelkundige praktijk.

Deel I bevat de bijdrage van Kimmel, een schrijver die, blijkens de bijgevoegde literatuurlijst, reeds zeer vele publikaties over dit onderwerp op zijn naam heeft staan.

Het belangrijkste gedeelte van zijn bijdrage is ongetwijfeld de beschrijving van de eigen praktijkopzet en -organisatie. Hij geeft hiervan, in gunstige afwijking van de vele fragmentarische informatie die men vaak krijgt, een volledig beeld.

Kimmel vangt aan met een min of meer encyclopedisch overzicht van de tandheelkundige apparatuur en de grote hoeveelheid literatuur die reeds is verschenen. Gezien dit laatste valt het te betreuren dat hij over het algemeen zo oppervlakkig over de echt ergonomische problemen heen loopt.

Men zou gaarne hebben gezien dat in dit boek de algemeen-practicus enige systematiek zou zijn toegeschoven. In dit verband zou het wellicht beter zijn geweest, als de bijdrage van Schön het eerste deel van het boek had gevormd. Vooral door de wijze waarop deze uiteenzet dat men praktizieren niet moet opvatten als het doorwerken van een afsprakenboek, maar dat de tandarts uit moet gaan van een duidelijke doelstelling, zou zijn bijdrage een goede inleiding hebben gevormd.

Deze doelstelling kan men alleen bereiken door een voorbereiding volgens een bepaald plan en een ver doorgevoerde inschakeling van hulppersoneel.

Het is bijzonder jammer dat de goed opgezette fotoserie van Schön, die aangeeft hoe de verschillende vlakken der gebitselementen in ieder kwadrant moeten worden benaderd, een weinig gelukkig beeld daarvan geeft. De hier getoonde wijze van werken is moeilijk uitvoerbaar. Immers, voor een goed overzicht van een caviteit dient men er naar te streven zo veel mogelijk evenwijdig aan de opstaande wanden in een caviteit te kijken, waardoor ook het stereoscopisch zien wordt vergemakkelijkt.

Echter, ondanks de behoefte aan wat meer systematiek en een wat minder Duitse benadering van het onderwerp kan dit boek aan iedere practicus worden aanbevolen die zich op dit terrein wil oriënteren.

O. Hokwerda